

По-друге, відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про Рахункову палату» член Рахункової палати має право отримувати від державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, інших юридичних осіб та їх посадових осіб. Фізичних осіб підприємців інформацію, документи і матеріали, необхідні для здійснення Рахунковою палатою своїх повноважень. З диспозиції ст. 351¹ КК України випливає, що відповідне право члена Рахункової палати забезпечено охороною лише в частині його взаємодії з службовими особами підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності. При цьому, фізичні особи-підприємці не є суб'єктами складу злочину передбаченого ст. 351¹ КК України. Безумовно, така звуженість кримінально правової-охорони ст. 351¹ КК України, в окремих випадках, нівелюватиме ефективність зовнішнього фінансового контролю Верховної Ради України.

По-третє, в диспозиції аналізованої статті видається неконкретизованим такий спосіб вчинення злочину як «створення штучних перешкод». На нашу думку, під «створенням штучних перешкод» в ст. 351¹ КК України слід розуміти діяння службової особи, які ускладнюють або роблять неможливим досягнення мети діяльності Рахункової палати або члена Рахункової палати. Такими діяннями можуть бути не допуск члена Рахункової палати у приміщення або обмеження його волі, надання неповної або неактуальної інформації, затягування з її наданням, знищення, пошкодження, фальсифікація предметів, які становлять інтерес для здійснення контролю та ін.

Рудакевич А. В., слухач 5-го курсу
навчально-наукового інституту № 4
Національної академії внутрішніх
справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВИМАГАННЯ

Процес розбудови України як незалежної, демократичної, правової й соціальної держави зазнає багато перешкод, основною з яких є злочинність. Супутником процесу розбудови України як незалежної, демократичної, правової й соціальної держави, є таке соціальне явище, як вимагання (ст. 189 КК України). Даний злочин посягає на конституційні права

громадян володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю. Окремі форми вимагання, що поєднані із заподіянням потерпілим, окрім психічного, ще й фізичного насильства, порушують права на життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку, передбачені ст. 3 Конституції України.

Небезпека цього виду злочину полягає не тільки в тому, що злочинець вимагає передачу чужого майна чи права на майно, або вчинення будь-яких дій майнового характеру в потерпілого. Він застосовує при цьому погрози, а іноді й насильство в тому числі і таке, що є небезпечним для життя чи здоров'я особи, знищує майно потерпілого та його близьких родичів тощо.

В чинному Кримінальному кодексі відповідальність за вимагання, як вже зазначалось вище, передбачена в ст. 189 КК України. Предмет вимагання є обов'язковою ознакою цього складу злочину.

Предмет безпосередньо вказується у диспозиції ст. 189 КК України і це може бути чуже майно незалежно від форми власності; право на таке майно; вчинення будь-яких дій майнового характеру.

Отже, вказівка закону на те, що предметом вимагання може бути чуже майно знімає будь-які суперечності в кваліфікації, зокрема при відмежуванні від такого складу злочину, як примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань, що передбачено ст. 355 КК України. Таким чином в КК України 2001 року більш вдало визначено предмет злочину на відміну від КК в редакції 60-го року.

Злочинний акт при вимаганні має складний характер: він складається із двох пов'язаних одна з одною самостійних дій – вимоги та погрози, зміст яких визначено самим законом, а точніше: а) погроза насильством над потерпілим; б) погроза насильством стосовно близьких родичів потерпілого; в) погроза обмеженням прав, свобод або законних інтересів цих осіб; г) погроза пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною; д) погроза розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці.

У ст. 189 КК України не вказана така ознака насильства, як застосування при вимаганні насильства, що не є небезпечним для життя та здоров'я потерпілого, а тому в разі вчинення вимагання із застосуванням такого насильства чи підлягатимуть дії винних кваліфікації за сукупністю злочинів. На початку нагадаємо, що до насильства, що не є небезпечним для життя та здоров'я, відноситься спричинення легкого тілесного ушкодження, що не призвело до короткочасного розладу здоров'я або незначної втрати працездатності (ч.1 ст. 125 КК України), завдання фізичного болю (при нанесенні удару, побоїв (ч.1 ст. 126 КК України). Отже, у випадках застосування перерахованих видів насильства до потерпілих при вимаганні буде мати місце сукупність відповідної частини ст. 189 КК України і вказаних злочинів.

Слід наголосити, що погроза пошкодити чи знищити майно при вимаганні повністю охоплюється частиною другою, третьою або четвертою статті 189 КК України, крім випадків його знищення чи пошкодження шляхом підпалу, вибуху чи іншим загально небезпечним способом, яке за наявності до того підстав додатково кваліфікується за частиною другою статті 194 КК України.

Сингаєвська М. І., ад'юнкт кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ СУБ'ЄКТА ПІД ЧАС КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Кримінальна відповідальність за злочини у сфері земельних відносин передбачена низкою статей Кримінального кодексу України – самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (ст. 197-1), незаконне заволодіння землями водного фонду в особливо великих розмірах (ст. 239-2); незаконна порубка лісу (ст. 246); умисне знищення або пошкодження території, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду (ст. 252); безгосподарське використання земель (ст. 254) та ін. Між тим, дії службових осіб при вчиненні злочинів пов'язаних з незаконним переходом